

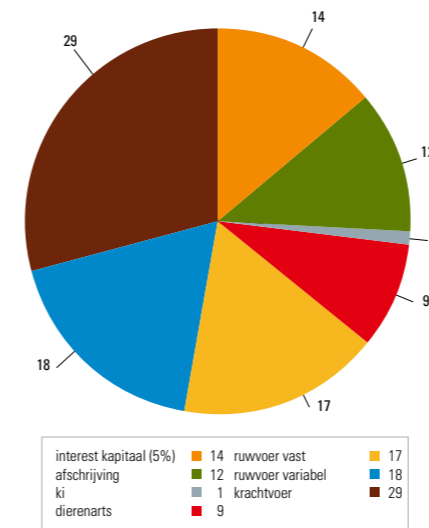
Een rendabele afmest is rekenwerk op verschillende onderdelen

Durven rekenen

De vleesveehouder die een positief arbeidsinkomen wil behalen met afmesten van vleesvee, moet de voerkosten zo laag mogelijk houden. De basisprincipes van een goede rantsoenberekening mogen daarbij niet verwaarloosd worden. De afmester moet durven rekenen, bedrijfseconomisch én voedertecnisch.

tekst **Guy Nantier**

Het afmesten van stieren vergt van de veehouder een goede opvolging en kennis in verschillende domeinen. Dat bleek nogmaals uit een studienamiddag georganiseerd door de afdeling duurzame landbouwwontwikkeling van de Vlaamse overheid in samenwerking met de Boerenbond Beroepswerking. Dirk Audenaert van de Boerenbond Beroepswerking schetste de contouren van de afmestactiviteit op 71 Vlaamse gesloten zoogkoeienbedrijven uit het Boerenbond-boekhoudnetwerk (tabel 1). 'Sinds 2007 is het arbeidsinkomen, exclusief premies en uitgedrukt per zoogkoe, nog steeds negatief', gaf Audenaert aan. 'Ook 2009 kleurt rood, ondanks het feit dat iedereen spreekt van betere vleesprijzen. Het is dankzij het arbeidsinkomen uit andere bedrijfstakken zoals akkerbouw

Figuur 1 – Onkostenstructuur per zoogkoe per gesloten bedrijf (bron: BoerenbondB 2009)

of varkens dat bedrijfsleiders nog een positief totaal arbeidsinkomen realiseren en dat de vleesveehouderij standhoudt.'

Verschil van 10.000 kilo

Uit de boekhoudingen blijkt dat de 25 procent zwakste bedrijven een brutosaldo (opbrengsten minus de variabele kosten) behalen van 234 euro per zoogkoe. De 25 sterkste bedrijven behalen 1037 euro. 'Dat is zonder de vaste kosten in rekening te brengen een verschil van maar liefst 800 euro per zoogkoe', aldus Audenaert. Het verschil tussen beide groepen is onder meer te verklaren door enerzijds een groot verschil in productieresultaten en door anderzijds een groot verschil in opbrengsten.

De beste bedrijven hebben 3,6 procent doodgeboren kalveren, 2,7 procent sterfte tot 250 kilogram en behalen 730 gram groei per dag tegen respectievelijk 5,5

procent, 10,4 procent en 518 gram voor de slechtste bedrijven. 'Een verschil van 200 gram groei per dag zie je niet met het blote oog, maar op een gemiddeld bedrijf en op jaarbasis resulteert dit wel in een verschil van 10.000 kilo vlees.'

Aan de opbrengstzijde realiseren de betere bedrijven een hoger verkoopgewicht van de stieren en van de reformekoeien, respectievelijk 714 kilogram en 746 kilogram tegen e kilogram en 705 kilogram voor de slechtste bedrijven. Ook de verkoopwaarde is verschillend: de betere bedrijven realiseren een waarde voor de stieren van 2,98 euro per kilogram, de verkoopwaarde van de reformekoeien is 2,49 euro. De slechtste bedrijven halen 2,60 euro per kilogram voor de stieren en 2,29 euro voor de reformekoeien. 'Er is dus ruimte voor verbetering.'

Voersaldo per dag

Groei realiseren is het belangrijkste doel bij het afmesten van stieren. Dirk Audenaert: 'Maar wat blijkt volgens de boekhoudingen: in 1997 was de gemiddelde groei van de stieren 1063 gram per dag, tien jaar later is dit 1016 gram of een verlies van 4 procent. In dezelfde tijdspanne realiseerde de melkveesector een productiviteitsstijging van 20 procent en de vleesvarkenssector realiseerde een stijging van 7 procent. Er is op zijn zachtst uitgedrukt een stagnatie in de selectie en het management binnen de vleesveesector.'

Valt er nog wel iets te verdienen met afmesten van stieren, vroeg Audenaert zich af. Rendabiliteitsfactor nummer één is volgens Audenaert het voersaldo per dag. Het voersaldo per dag is gelijk aan de gemiddelde groei vermenigvuldigd met de prijs per kilogram minus de voederkosten. 'Werken op het voersaldo impliceert werken aan betere afzetprijzen c.q. afzetkanalen, meten (wegen) van de groei per dag en rekenen aan de kostprijs van het rantsoen. Durf te wegen en te rekenen.'

Loont afmesten op een hoger gewicht? Audenaert: 'Mijn advies is om niet al te zware slachtstieren te maken. Het verlies aan kwaliteit moet gecompenseerd worden door kilo's. Hoeveel kilogrammen extra? Hiervoor moet je rekenen. Anderzijds stijgt de voederconversie naarmate op een hoger gewicht wordt afgemest. Dat is dus niet gunstig.'

Krachtvoederwaardeprijs

Krachtvoerkosten maken 29 procent van de variabele onkosten uit op een zoogkoeienbedrijf (zie figuur 1). Het inpassen

van bijproducten uit de agrovoedingsindustrie of uit de productie van biobrandstoffen kan het rantsoen goedkoper maken. De sinds kort in de landbouwers gepubliceerde krachtvoederwaardeprijzen maken een prijsvergelijking tussen deze bijproducten mogelijk. En het is een hulpmiddel bij het samenstellen van een goedkoop rantsoen. Zodra de krachtvoederwaardeprijs van een bijproduct hoger ligt dan de marktprijs, is het interessant dit bijproduct in te schakelen. 'Uit een prognose van het Amerikaanse landbouwministerie USDA blijkt dat soja-eiwit duur blijft tot 2020', zegt onderzoeker Leo Fiems van het Ilvo-dier. 'Het gebruik van alternatieve grondstoffen is dus te overwegen.'

Fiems plaatst meteen enkele voedertecnische kanttekeningen bij het gebruik van goedkopere grondstoffen. 'Kenniss van de samenstelling van de (nieuwe) grondstoffen is wenselijk vanwege de grote variatie. Bijproducten kunnen door het productieproces soms ook ongewenste stoffen bevatten zoals zware metalen, waardoor de gezondheid van het dier in gevaar kan komen. En de snel veranderde grondstoffenmarkt vergt een grote flexibiliteit van de veehouder.'

Basisprincipes respecteren

Bovenal moet men rekening houden met de behoeften van het dier, aldus Fiems. 'De basisprincipes van een goed rantsoen met betrekking tot de energiebehoefte (vevi), de eiwitbehoefte (dve), de onbestendigeiwitbalans (oeb) en de structuurwaarde (swe) blijven onverminderd van kracht. Ook inzake vitamines en mineralen. Vleesveehouders moeten dus ook voedertecnisch rekenen.' Fiems geeft onder meer als voorbeeld de 'acid load' of zuurbelasting in de pens. 'Natte bijproducten doen de speekselproductie van de herkauwer dalen. Speeksel is bijzonder rijk aan bicarbonaat en heeft daardoor een bufferende werking op de zuurtegraad (pH) van de pens. Wanneer deze pH van normaal 6 naar 5,5 en lager daalt, krijg je problemen. Voldoende vezel in het rantsoen houden door een grover gehakselde maiskuil te verstrekken is een mogelijke voorzorgsmaatregel.'

Welk type rantsoen waarborgt 'restaurantkwaliteit' van het vlees? Fiems: 'Aan de basisbehoefte van het dier moet voldaan zijn. Aardappelen in het rantsoen bijvoorbeeld zorgen niet alleen voor een betere voederconversie, maar verhogen ook de smaak van het vlees. En ook vrouwelijke dieren – jong of oud – geven van nature meer smaak aan het vlees.'

Tabel 1 – Arbeidsinkomen van Vlaamse gesloten zoogkoeienbedrijven (bron: BoerenbondB 2009)

	2007	2008	2009
structuurgegevens			
aantal zoogkoeien	61	59	65
zoogkoeienquotum (stuks)	48	49	45
grootte zoogveestapel (stuks)	164	162	181
aantal gve/ha ruwvoer	2,9	2,8	3,1
voerconversie	3,4	3,1	3,3
groei (gram/dag)	580	619	624
verkoopsprijs stieren (euro/kg excl. btw)	2,78	2,96	2,95
verkoopgewicht stieren (uitbetaalde kilo's)	693	688	688
economische gegevens (euro's per zoogkoe)			
opbrengsten	1.713	1.851	1.971
variabele kosten	1.085	1.201	1.219
saldo	628	650	752
vaste kosten	692	765	800
arbeidsinkomen (excl. premies)	-64	-115	-48